

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **B. C.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 23 kwietnia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. akt VIII Ka 705/21,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt XIII K 505/20,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz r.pr. P. C., jako obrońcy skazanego wyznaczonemu z urzędu, kwotę 885,60 (słownie osiemset osiemdziesiąt pięć 60/100) złotych, obejmującą już należny VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji;**
- 3. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. akt VIII Ka 705/21, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt XIII K 505/20, wniósł obrońca z urzędu B. C.. W kasacji obrońca podniósł zarzuty rażących naruszeń prawa procesowego, które miały istotny wpływ na zapadłe rozstrzygnięcie, tj.:

1. art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez niezasadne oddalenie wniosków dowodowych obrony złożonych w toku postępowania odwoławczego jako zmierzających w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania, to jest: wniosku dowodowego z dnia 06.10.2023 r. oraz wniosku dowodowego złożonego podczas rozprawy z dnia 27.10.2023 r. o przesłuchanie w charakterze świadków pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa biorących udział przy pobieraniu próbek oraz ewentualnego wniosku o zlecenie oskarżycielowi publicznemu uzupełnienia postępowania przygotowawczego poprzez uzupełnienie protokołu pobrania próbek nawozów o informacje dotyczące sposobu poboru próbek, rodzaju przyrządów użytych podczas poboru próbek, podczas, gdy:

- przeprowadzenie tego dowodu ma kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zmierza do ustalenia okoliczności faktycznych, które decydują o winie oskarżonego, a brak przesłuchania świadków tj. pracowników biorących udział w pobieraniu próbek, którzy jako jedyni są w stanie wskazać w jaki sposób oraz przy zastosowaniu jakiego sprzętu dokonano poboru próbek nawozu, jest jedynym środkiem dowodowym prawidłowym dla ustalenia rzeczywistego przebiegu sposobu pobrania próbek nawozów, co pozwoli na ocenę wiarygodności opinii w sprawie co ma bezpośredni wpływ dla ustalenia prawidłowości przeprowadzonego badania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (Rozporządzenie WE 2003/2003) oraz tego, można uznać wnioski opinii za wiarygodne i rzeczowe;

- biegli sądowi w Opinii uzupełniającej [...] Sieć Badawcza [...] wskazują, iż od sposobu poboru próbek zależy ostateczny wynik badanych próbek, wskazując, że dotychczas sporządzona opinia nie posiada tych informacji, a od tego czy próbki zostały pobrane w spoczynku czy w ruchu zależy wynik badania, jednocześnie w opinii uzupełniającej z dnia 26 września 2023 r. podkreślona została konieczność uzupełnienia protokołów o informacje dotyczące rodzaju przyrządu użytego

podczas ręcznego pobierania próbek, a brak przeprowadzenia wskazanego dowodu prowadził do braku ustalenia okoliczności faktycznych istotnych w niniejszej sprawie, a które to okoliczności nie zostały wyjaśnione za pomocą innych środków dowodowych;

2. art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie złożonych w trakcie postępowania odwoławczego wniosków dowodowych składanych przez obrońcę oskarżonego, to jest: wniosku dowodowego z dnia 06.10.2023 r. oraz wniosku dowodowego złożonego podczas rozprawy z dnia 27.10.2023 r., tj. niedopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii sporządzonej przez [...] — Instytut [...] w P. poprzez błędne uznanie przez Sąd Okręgowy, że obrońca nie wykazał, aby dotychczasowa opinia była dotknięta chociażby jednym z uchybień wymienionych w art. 201 k.p.k. oraz zmierza w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania, podczas, gdy:

- biegli sądowi w Opinii uzupełniającej [...] Sieć Badawcza [...] sporządzonej w toku postępowania odwoławczego wskazują, iż od sposobu poboru próbek zależy ostateczny wynik badanych próbek, wskazując, że dotychczas sporządzona opinia nie posiada tych informacji, a od tego czy próbki zostały pobrane w spoczynku czy w ruchu zależy wynik badania, jednocześnie w opinii uzupełniającej z dnia 26 września 2023 r. podkreślona została konieczność uzupełnienia protokołów o informacje dotyczące rodzaju przyrządu użytego podczas ręcznego pobierania próbek, a tym samym już sami biegli wskazali, że opinia jest niepełna, z uwagi na brak informacji nt. sposobu pobrania próbek (metody pobierania próbek), a tym samym to instytut sporządzający opinię powinien dokonać jej uzupełnienia, co ma bezpośredni wpływ na możliwość przypisania skazanemu sprawstwa czynu;

3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. Sąd II instancji - w zakresie, w jakim poczynił samodzielne wnioski - częściowo ustalił stan faktyczny w sposób sprzeczny z zasadami prawidłowego rozumowania oraz ze wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego, poprzez nieprawidłową, dowolną i niepełną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego poprzez błędne uznanie, że pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 04.10.2023 r. jest wystarczającym dowodem dla wykazania sposobu pobrania próbek, a także uznanie, że stanowi prawidłowe uzupełnienie protokołu pobrania próbek, a

wszystkie istotne kwestie zostały przez próbkobiorców wyjaśnione i opisane w protokołach pobrania nawozów oraz w piśmie z dnia 4.10.2023 r., podczas, gdy:

- brak przesłuchania świadków tj. pracowników biorących udział w pobieraniu próbek, którzy jako jedyni są w stanie wskazać w jaki sposób oraz przy zastosowaniu jakiego sprzętu dokonano poboru próbek nawozu, jest jedynym środkiem dowodowym prawidłowym dla ustalenia rzeczywistego przebiegu sposobu pobrania próbek nawozów, co pozwoli na ocenę wiarygodności opinii w sprawie co ma bezpośredni wpływ dla ustalenia prawidłowości przeprowadzonego badania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (Rozporządzenie WE 2003/2003) oraz tego, można uznać wnioski opinii za wiarygodne i rzeczowe;

- biegli sądowi w Opinii uzupełniającej [...] Sieć Badawcza [...] wskazują, iż od sposobu poboru próbek zależy ostateczny wynik badanych próbek, wskazując że dotychczas sporządzona opinia nie posiada tych informacji, a od tego czy próbki zostały pobrane w spoczynku czy w ruchu zależy wynik badania, jednocześnie w opinii uzupełniającej z dnia 26 września 2023 r. podkreślona została konieczność uzupełnienia protokołów o informacje dotyczące rodzaju przyrządu użytego podczas ręcznego pobierania próbek, a pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 04.10.2023 r. nie stanowi czynności formalnego uzupełnienia protokołu pobrania próbek, i nie zostało sporządzone przez wszystkich uczestników poboru próbek zgodnie z protokołami pobrania próbek, co ma bezpośredni wpływ na możliwość ustalenia sposobu pobrania wszystkich badanych próbek, a w konsekwencji przypisania skazanemu sprawstwa czynu;

4. art. 193 § 1 k.p.k. poprzez stwierdzenie przez Sąd odwoławczy okoliczności istotnej dla sprawy, tj. prawidłowości sposobu pobrania próbek na podstawie pisma Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 4 października 2023 r. [...], podczas gdy stwierdzenie wskazanej okoliczności wymaga posiadania wiadomości specjalnych, a samodzielne ustalenie przez Sąd, iż pismo z oświadczeniem stanowi dowód z opinii biegłego na fakt przyrządu użytego podczas poboru próbek nawozów wykracza poza sferę swobodnej oceny dowodów, podczas, gdy:

- w sporządzonej opinii uzupełniającej [...] zostało wprost wskazane, iż protokoły poboru próbek nawozów powinny zostać uzupełnione o informacje dotyczące rodzaju przyrządu użytego podczas ręcznego pobierania próbek. W dalszej kolejności wspomniane protokoły powinny zostać poddane analizie biegłych, jednakże samoistne stwierdzenie takiego faktu przez Sąd odwoławczy, bez uzupełnienia protokołów i w konsekwencji braku następczego poddania ich pod analizę biegłych sądowych, wykracza poza swobodną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego i nosi cechę poczynienia ustaleń wbrew zgromadzonemu materiałowi dowodowemu;

5. art. 174 k.p.k. w zw. z art. 143 § 2 k.p.k. poprzez zastąpienie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka treścią pism, zapisków lub notatek urzędowych (pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa) w sytuacji, gdy z czynności pobrania próbek został sporządzony protokół, a tym samym uzupełnienie bądź zmiana protokołu winna przebiec również w tej samej formie (podpisanie protokołu przez 3 próbkobiorców) bądź poprzez przesłuchanie wszystkich osób biorących udział w pobraniu próbek nawozów;

6. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., poprzez brak właściwego i rzetelnego rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji, tj. zarzutu nieprawidłowej oceny zeznań świadka Z. S. oraz E. S. w sytuacji gdy Sąd II instancji miał bezwzględny obowiązek merytorycznego i należytego rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji, a nie jedynie lakonicznego ich opisanie; powyższe uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku rozpoznania tych zarzutów Sąd II instancji powinien był wydać odmienny wyrok i zmienić zaskarżony wyrok poprzez uniewinnienie.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania ewentualnie uchylenie wyroków Sądów I i II instancji oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Nadto, obrońca wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu.

W odpowiedzi na tę kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Przypomnieć wpierw trzeba, że w kasacji można podnosić zarzuty rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Chodzi zatem o na tyle poważne naruszenie prawa, które jest porównywalne z bezzwzględnymi przyczynami odwoławczymi z art. 439 § 1 k.p.k. i to przy tym takie, które mogło mieć istotny wpływ na zaskarżone orzeczenie, co oznacza, że to orzeczenie mogłoby się w istotny sposób różnić od tego, które zapadło, gdyby nie to naruszenie prawa. Tego skarżącemu nie udało się w sprawie niniejszej wykazać. Tym samym kasacja zasługuje na jej oddalenie jako oczywiście bezzasadna. Zwłaszcza, że na ostatniej stronie uzasadnienia wyraźnie kwestionuje się w niej ustalenia faktyczne, skoro obrońca podnosi, iż należało w sprawie wykluczyć sprawstwo oskarżonego, a prawidłowa ocena materiału sprawy powinna skutkować jego uniewinnieniem.

Skarżący kwestionuje oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie w charakterze świadków pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa biorących udział przy pobieraniu próbek nawozu, gdy w jego ocenie jest to jedyny środek, który pozwoliłby w prawidłowy sposób ustalić rzeczywisty sposób pobrania próbek. Rzecz jednak w tym, że odnośnie do tych kwestii wypowiedział się już Sąd odwoławczy, podnosząc, iż próbki zostały pobrane w sposób właściwy. Sąd ten odwołał się przy tym do informacji uzyskanej z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, zgodnie z którą formułowane w tym względzie przez obronę wątpliwości zostały wyjaśnione.

Obrońca stara się również podważyć wiarygodność tej informacji, podnosząc, że jej treść była sugerowana przez pytania skierowane przez Sąd odwoławczy oraz wskazując, że Kierownik Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa „dążąc do prawidłowości jej działania i obrony przed uchybieniami, mógł wskazać odpowiedź, która nie była zgodna z rzeczywistym przebiegiem poboru próbek” (str. 6 i 9 kasacji). Rzecz jednak w tym, że spekulacji obrońcy nie sposób aprobować, jako zbyt daleko idących. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa to jednostka publiczna, która nie ma interesu, aby w sprawie przedstawiać nieobiektywne stanowisko, a pisma pochodzące od tego podmiotu traktować należy jako z założenia wiarygodne, dopóki nie ujawniły się jakiegokolwiek

wątpliwości ową wiarygodność podważające. W sprawie żadnych tego rodzaju wątpliwości w ocenie Sądu Najwyższego nie ma. Takich okoliczności nie prezentuje też obrońca, formułując jedynie gołosłowne sugestie co do tego, że przedstawiona informacja nie odpowiada rzeczywistości.

W ocenie obrońcy odnośnie do prawidłowości sposobu pobrania próbek należało również powołać biegłego, a nie ograniczać się do wskazanej informacji. W tym zakresie obrońca kwestionuje nieuwzględnienie jego wniosku dowodowego o powołanie biegłych, a zarazem podnosi naruszenie art. 193 § 1 k.p.k. Rzecz jednak w tym, że pobranie próbek do badań należy potraktować jako czynność techniczną. Wszak biegli zostali powołani do analizy składu pobranych substancji. Sąd Najwyższy w żadnym razie nie deprecjonuje znaczenia samej czynności pobrania próbek, bo oczywiście ma ona znaczenie dla opiniowania. W realiach sprawy próbki zostały jednak pobrane przez trzech wyspecjalizowanych próbkobiorców. Czynności te zostały opisane w protokołach pobrania próbek. Następnie próbki zostały przekazane do badań, a biegli wydali opinię, z której wynikało, że żadna z próbek nie spełniała kryteriów co do wymaganej zawartości poszczególnych składników w nawozie sprzedanym przez oskarżonego. Jak już stwierdzono wcześniej, Sąd odwoławczy przyjął, że próbki zostały pobrane prawidłowo, w efekcie wszystkie opinie Sąd ten uznał za pełne, jasne i nie widział potrzeby wydania opinii uzupełniającej. Stanowisko to w ocenie Sądu Najwyższego jest trafne. Obrońca akcentuje, że w opinii uzupełniającej biegli zwrócili uwagę na „konieczność uzupełnienia protokołów o informacje dotyczące rodzaju przyrządu użytego podczas ręcznego pobierania próbek”. Chodzi więc o uzupełnienie samych protokołów pobrania próbek, a nie opinii. Wątpliwości w zakresie pobrania próbek zostały zaś rozwiane w oparciu o treść informacji uzyskanej z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Zdaniem obrońcy w sprawie doszło również do obrazy art. 174 k.p.k. poprzez zastąpienie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka treścią pisma Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w sytuacji, gdy z czynności pobrania próbek został sporządzony protokół, a tym samym uzupełnienie bądź zmiana protokołu winna nastąpić również w tej samej formie bądź poprzez przesłuchanie wszystkich osób biorących udział w pobraniu próbek nawozów.

Rzeczywiście, chcąc dokonać ustaleń co do sposobu pobrania próbek, a więc w celu uzyskania oświadczeń procesowych od osób, które je pobierały, w kontekście art. 174 k.p.k., należało rozważyć przesłuchanie tych osób, a nie ograniczenie się do pisma zawierającego informacje w powyższym zakresie. Rzecz jednak w tym, że nawet uchybienia w tym zakresie automatycznie nie mogą oznaczać konieczności uwzględnienia kasacji, skoro skarżący nie wykazał, aby mogły one mieć wpływ na treść wyroku, jako że treść owej informacji została słusznie zaaprobowana przez Sąd odwoławczy i prowadziła do uznania, że pobranie próbek było prawidłowe. Skarżący nie wykazał, że gdyby doszło do bezpośredniego przesłuchania osób owe próbki pobierających, rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego mogło być inne.

Wreszcie autor kasacji podnosi w ostatnim zarzucie, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał zarzutu dotyczącego nieprawidłowej oceny zeznań Z. S. i E. S.. W uzasadnieniu kasacji swój zarzut uzasadniania zaś jedynie w odniesieniu do E. S., podnosząc że na rozprawie zeznała ona, iż jej „nawozy zostały wysiane w całości”, a więc nie badano nawozu jej sprzedanego przez skazanego. Rzecz w tym, że do kwestii zeznań E. S. odniósł się Sąd odwoławczy, podnosząc, że wybiórcze cytowanie fragmentu jej zeznań z rozprawy nie może przynieść zakładanego przez obronę efektu, gdyż należy za bardziej wiarygodne uznać zeznania tego świadka z postępowania przygotowawczego, jako że lepiej świadek pamiętała wówczas przebieg zdarzeń. Sąd odwoławczy swoją wypowiedź podsumował stwierdzeniem, że biegli badali również nawozy E. S.

Podsumowując, żaden zarzut nie miał charakteru kasacyjnego. obrońca nie wskazał bowiem w żadnym zarzucie na rażące naruszenie prawa, które mogło rzutować w istotny sposób na treść wyroku. Dlatego też Sąd Najwyższy uznał kasację za oczywiście bezzasadną i oddalił ją z tego powodu na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k. Jednocześnie Sąd Najwyższy uwzględnił zasadny wniosek obrońcy z urzędu i zasądził mu stosowną kwotę z tytułu sporządzenia i wniesienia kasacji, zwalniając skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

Mając to wszystko na uwadze, orzeczono, jak w postanowieniu.

[J.J.]

r.g.